

Tant el Cugulutx de Lluçmajor com el de Sant Joan, figuren en el Mapa Despuig com a possessions, amb la grafia *Cugullutx* (amb *ll*). Documentada com a *Cugulutx* l'any 1554.⁴⁰

El *Cugulutx* de Sant Joan està en terreny aturonat, el de Lluçmajor està en terreny pla, però volem fer constar que hi abunden els monuments megalítics.

Que és un nom mossàrab és evident, però es veuen dues etimologies possibles: tractant-se de topografia és natural pensar en primer lloc en el llatí CUCULLUS, plural del mot que pròpiament significa 'caputxa' i que també designa un cim, una punta, un turonet, però estant un dels dos *Cugulutx* en terreny pla, hem de pendre en consideració alguna altra etimologia, que podria ser CUCŪLUS, el nom del cucut. Cf. el cat. *cogula* i el nom del poble *el Cogul* entre les Garrigues i Lleida.

¿Quin valor orientador podem donar a la grafia *Cugullutx* que Despuig posa en tots dos casos? Podríem pensar que *Cugulutx* resulti d'una dissimilació de *Cugullutx*, possibilitat correcta, però que convindria confirmar aportant més documentació.

Es podria usar en qualitat de cas paral·lel, el nom de Castellitx, la tan coneguda alqueria i ermita d'Algaida, que avui es pronuncia amb *ll*, però totes les mencions antigues que en trobem són amb *l* senzilla: figura en el *Llibre del Rep.* escrit *Castelitx* (f. 17v, Busquets 738), en un doc. del 1230 (FRB, I, 31) trobam escrit *Castelig*, i altres tres mencions de 1348, 1358 i 1376, totes elles escrites *Casteligio* (-*taligio* i -*talig*).

En conclusió no és possible decidir-se per ara entre l'etimologia CUCULLUS i l'etimologia CUCULUS, i ni tan sols descartar la possibilitat que valgui una per un cas i l'altra per l'altre; no oblidant que si CUCULLUS 'caputxo' pot aplicar-se al cim d'una cosa, també a objecte que tapa (com les lloses).

El que hi ha en el continent són molts noms que vénen de CUCULLUS, per exemple: *Cogolls* (agr. de les Planes d'Hostoles), *los Cucullars* (t. de Falset), hi ha també molts noms en el domini lingüístic castellà: *la Cogolla*, a la Rioja, i molts noms *Cogollo*.

CUIXAC, Vall de (Pollença, Mall. 2, d-3)

La documentació antiga no és abundosa, però el paratge és important. De tota manera ja la troba Binimelis (*Hist. de Mall.*, a. 1593, IV, 99); i Mateu Rotger documenta la *font de Cuxach* l'a. 1302 (*Hist. de Pollença*, I,

40. Bartolomé FONT OBRADOR, *Historia de Lluçmajor...*, vol. III, p. 108.